

Sygn. akt III Cz 751/14

POSTANOWIENIE

Dnia 1 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy
w następującym składzie :

Przewodniczący - Sędzia SO Andrzej Dyrda

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 1 lipca 2014 r. w Gliwicach

sprawy z powództwa Z. L.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek zażalenia

na postanowienie Sądu Rejonowego w Zabrzu

z dnia 20 lutego 2014 r., sygn. akt VIII C 137/14

postanawia :

oddalić zażalenie.

SSO Andrzej Dyrda

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Zabrzu postanowieniem z 20 lutego 2014r. oddalił wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych. Uzasadniając rozstrzygnięcie, powołując się na treść art. 2 ust. 2 i art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 nr 90 poz. 594 z późniejszymi zmianami) oraz wskazując, że instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi instytucję wyjątkową której zadaniem jest wyłącznie umożliwienie osobom ubogim realizacji przysługującego im prawa do sądu, uznał, że powód nie spełnia przesłanek od przyznania zwolnienia od kosztów sądowych. Uwzględniając wysokość miesięcznych dochodów i wydatków gospodarstwa domowego powoda, których wysokość szczegółowo przytoczył, Sąd uznał, że jest on w stanie ponieść opłatę od pozwu w kwocie 1.450 zł. Wskazał, że z załączonych do pozwu dokumentów wynika, powód od dłuższego czasu (około kwietnia 2013r.) winien się liczyć się z koniecznością wytoczenia powództwa i winien na ten cel gromadzić kwoty stanowiące różnicę pomiędzy dochodami a wydatkami miesięcznymi z przeznaczeniem na koszty związane z przyszłym procesem. Sąd uznał, że od maja 2013 roku do grudnia 2013 roku powód mógł zgromadzić kwotę dwukrotnie przewyższającą opłatę od pozwu w niniejszej sprawie.

Zażalenie na to postanowienie wniósł powód zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez faktyczne pozbawienie powoda prawa do sądu w sprawie o zapłatę zadośćuczynienia w związku z doznany urazem w wypadku komunikacyjnym przeciwko ubezpieczycielowi oc posiadacza pojazdu mechanicznego i przyjęcie, iż powód jest w stanie ponieść koszty sądowe w niniejszej sprawie, w tym uiścić kwotę 1.450 zł tytułem opłaty od pozwu.

Na tych podstawach wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie powoda od kosztów sądowych w całości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Prawo strony do wszczęcia postępowania sądowego wyrażone w art. 14 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167, załącznik), art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej protokołem nr 2 (Dz. U. 1993 r. Nr 61 poz. 284 z późniejszymi zmianami), jak również w art. 45 Konstytucji RP może podlegać pewnym ograniczeniom, w tym poprzez nałożenie na stronę obowiązku poniesienia kosztów sądowych. W świetle (przywołanego również przez powodów) orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (porównaj: wyrok ETPC z dnia 26 lipca 2005r. sprawa 39199/98 (...) przeciwko Polsce, LexPolonica nr 387711), wymóg uiszczenia opłat i wydatków nie jest ograniczeniem prawa do sądu z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej protokołem nr 2; Dz. U. 1993 r. Nr 61 poz. 284 ze zm. Trybunał wskazał, że odpłatność postępowania sądowego, ze swej istoty nie narusza podstawowych praw jednostki, w tym prawa dostępu do sądu, natomiast ustanawiane „bariery finansowe” muszą uwzględniać równowagę (rozsądny związek proporcjonalności) między interesem państwa w pobieraniu opłat sądowych a interesem strony w dochodzeniu roszczeń (obrony praw) w postępowaniu sądowym. Ocena proporcjonalności ograniczenia prawa dostępu do sądu przez wysokość kosztów sądowych nie może być jednak dokonana *in abstracto*, ale wymaga starannej oceny w świetle okoliczności danej sprawy, w szczególności możliwości

finansowych skarżącego oraz etapu postępowania. Ocena ta wymaga również uwzględnienia, że prawo do sądu spełnia kluczową rolę w demokratycznym społeczeństwie i nie może być iluzoryczne czy teoretyczne, ale praktyczne i skuteczne.

Istotnym jest zapewnienie jedynie mechanizmu, pozwalającego na właściwą ocenę sytuacji majątkowej strony, który to mechanizm obowiązuje w polskim systemie prawnym.

Zagadnienie zwolnienia od kosztów sądowych uregulowane jest w art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku (tekst jednolity: Dz.U. z 2010r. Nr 90, poz. 594 z późniejszymi zmianami), zgodnie z którym zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, która złożyła oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Ocenie Sądu podlega zatem czy istotnie okoliczności przedstawione przez stronę pozwalają na udzielenie jej zwolnienia od kosztów sądowych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że strona przygotowująca się do procesu sądowego, powinna się do niego odpowiednio przygotować pod względem finansowym poprzez zabezpieczenie niezbędnych środków na pokrycie kosztów sądowych, a to między innymi poprzez poczynienie oszczędności i ograniczenie innych wydatków (porównaj: orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 1980 r., I CZ 99/80, niepubl.; z dnia 24 września 1984 r., II CZ 104/84, niepubl.; oraz z dnia 14 października 1983 r., I CZ 151/83, OSNCP 1984, nr 5, poz. 82). Dopiero gdy tak poczynione starania nie przynoszą rezultatu, stronie przysługuje prawo wystąpienia do sądu z wnioskiem o zwolnienie z kosztów postępowania sądowego.

Przenosząc powyższe rozważania na niniejsze postępowania, należy stwierdzić zasadność uznania przez Sąd Rejonowy braku podstaw do zwolnienia powodów od opłaty od pozwu. Ustalona na podstawie art. 13 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005r. opłata od pozwu wynosi 1.450 zł. Obiektywnie kwota ta nie należy do wygórowanych. Przy uwzględnieniu łącznego dochodu gospodarstwa powoda (2.700 zł), kwota ta stanowi niespełna 54 % jego wysokości. Uwzględniając przy tym również posiadany przez powoda majątek, jak również wskazane przez niego koszty utrzymania (2.291,96 zł), nie sposób uznać, aby poniesienie tej opłaty mogło stanowić uszczerbek dla ich utrzymania. Podzielając w całości wywoły Sąd Rejonowy, że powód informację o konieczności wytoczenia powództwa podjął już w kwietniu 2013r., a do czasu wytoczenia powództwa upłynął okres ponad pół roku, należało uznać, że powód należną opłatę mógł zgromadzić w okresie 4 miesięcy. Powód bowiem, pomimo złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, winien się liczyć z jego nieuwzględnieniem, w związku z czym, już na tym etapie

powinni poczynić odpowiednie oszczędności, która przy uwzględnieniu łącznej opłaty od pozwu (1.450 zł) wymagał od niego (do czasu wydania orzeczenia przez Sąd Okręgowy) poczynienia miesięcznych oszczędności w kwocie około 110 zł, co stanowi około 4 % łącznych dochodów gospodarstwa domowego powoda, a tym bardziej, że ma pokrycie w nadwyżkach dochodowych (około 400 zł miesięcznie). W ujęciu procentowym nie jest to kwota, która winna poczynić uszczerbek w utrzymaniu powoda i jego rodziny, zwłaszcza, iż nie wskazują, że są zobowiązani do innych kosztownych, a zarazem koniecznych, wydatków.

Mając na względzie powyższe okoliczności, zasadnym jest stwierdzenie, że wytoczenie powództwa nastąpiło bez odpowiedniego przygotowania finansowego, a tym samym, wniosek powodów zmierzał do skredytowania ich postępowania przez Skarb Państwa, czemu instytucja zwolnienia od kosztów sądowych służyć nie może.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji postanowienia po myśli art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.

SSO Andrzej Dyrda